

Apžvalga

Nr. 39

1946. VIII. 27

II metai

KALKUTOS RIAUŠĖS

Pranešama, kad Kalkutoje apie savaitę laiko trukusios musulmonų ir indusų pešynės apsimalsino. Padegtu namų gaisrai baigia išgesti. Užmuštų priskaitoma apie tris tūkstančius ir daug tūkstančių sužeista.

Šitos kruvinos riaušės yra vienas Musulmonų lygos ir indusų Kongreso partijos kovų epizodas. Jos kilo ryšium su derybomis sukurti naują Indijos politinę santvarką. Musulmonų lyga siekia sukurti Indijoje autonominę musulmoniška Pakistano valstybę. Indijos vicekaralius, pritardamas musulmonams, suvedė musulmonus ir indusus tartis dėl kompromisinio klausimo išsprendimo. Indusų Kongreso partija yra iš principo priešinga musulmonų siekimui. Nepalenkiamas musulmonų tezes priešas yra Pandit Nehru, kuriam buvo pavesta sudaryti Indijos vyriausybę. Nehru paskyrimą vyriausybės galva musulmonai sutiko kaip jiems mestą iššaukimą. Baimindamiesi, kad jų siekimai nebūna patenkinti, musulmonai Kalkutoje, Bengalijos sostinėje, griebėsi „tiesioginės akcijos“.

Paskutiniiais pranešimais Nehru pasiūlė musulmonams savo kabinete penkias vietas. Musulmonų lygos vadas Džinnah tą pasiūlymą laiko nepatenkinamu.

Indusų ir musulmonų ginčas yra labai senas. Jo Indijoje būta dar prieš ateinant čia anglams.

KELIONIŲ SUVARŽYMAI TARP AMERIKIEČIŲ IR BRITŲ ZONŲ PANAIKINAMI

Berlynas, VIII. 26. (Dana.) Einant oficialiu pranešimu, nuo rugsėjo 1 dienos visi kelionių suvaržymai tarp amerikiečių ir britų zonų visiems vokiečiams ir visiems civiliams svetimšaliams panaikinami. Šitas patvarkymas negalioja DP asmenims. (1)

JUGOSLAVAI RUOŠIASI

Roma, VIII. 26. Ansa. Čia atbėgę iš Jugoslavijos politiniai pabėgėliai tvirtina, kad Jugoslavijoje skubiai ruošiamasi karui: statomos naujos kareivinės, fortifikuojamas Dalmacijos pajūris, ginklų fabrikai be perstojo gamina ginklus.

Politinė atmosfera neskaidrėja

SOVIETAİ SKUNDŽIA GRAIKIJĄ

New Yorkas, VIII. 26. USSR vyriausybės vardu Manuilskis atsiuntė JTO gen sekretoriui Trygve Lie skundą prieš Graikiją. Šį skundą Manuilskis prašo įnešti į Saugumo Tarybos darbų tvarką ir apsvarstyti artimiausiu laiku.

Manuilskis savo skunde kaltina Graikijos vyriausybę, kad ji persekioja savo politinius priešus ir remia tuos elementus, kurie bendradarbiavo su fašistine „ašimi“. Skunde taip pat metamas kaltinimas britų kariuomenei, kuri, pasak jo, maldo šį Graikijos vidaus reikalus ir yra visų Graikijoje vykstančių neramumų priežastimi. Tokiu būdu, kaip toliau skunde tvirtinama, dabartinė situacija Graikijoje graso ne tik Balkanų saugumui, bet ir tarptautinei taikai ir ši situacija nedelsiant turi būti apsvarstyta.

SAUGUMO TARYBOS POSĖDIS

New Yorkas, VIII. 27. JTO sekretariatas praneša, kad rytą įvyks Saug. Tarybos posėdis. Pirmuoju darbų tvarkos klausimu numatytas pakomisijs dėl naujų 9 narių priėmimo į JTO raportas. Antruoju — Manuilskio skundo prieš Graikiją svarstymas.

LONDONAS NENUSTEBO

Londonas, VIII. 26. Britų užs. reik. min. kalbėtojas pareiškė spaudai, kad Manuilskio skundas S. Taryboje britų vyriausybei nėra nei nelauktas, nei netikėtas. Toliau jis pažymėjo, kad albanų gaujos užpildinėja ramius Graikijos teritorijos gyvenačius pasienio gyventojus.

Sitokie skundai, pridūrė kalbėtojas, tikriausiai neprišidės prie praskaidrinimo atmosferos Taikos Konferencijoj.

SUSISIEKIMAS ATNAUJINAMAS

New Yorkas, VIII. 26. Šiandien vėl pradėtas, kelioms dienoms buvęs nutrauktas susisiekimas amerikiečių lėktuvais linijoj Viena-Udinė.

Triestės siųstuvai tvirtina, kad dabar keleiviniai ir transportiniai amerikiečių lėktuvai

būsią lydimi stiprių ir gerai ginkluotų naikintuvų junginių.

BELGRADAS VĖL PUOLA JAV

Belgradas, VIII. 26. Belgrado siųstuvai šiandien vėl apkalta JAV, kad šiomis dienomis jos lėktuvai vėl pažeidė Jugoslavijos suverenumą, skraidydami Jugoslavijos erdvėje.

TITO ATSAKĖ

New Yorkas, VIII. 26. Šiandien Valst. Departamentas gavo marš. Tito atsakymą į JAV ultimatyvinę notą.

Valst. sekret. pavaduotojas Acheson pareiškė, kad jugoslavų atsakymas patenkina JAV, tačiau, prieš pareiškdamas savo nusistatymą. Valst. Departamentas palauks smulkaus savo ambasadoriaus Belgrade Patersono raportu ir tikrai gautų faktų ir jugoslavų laikysenos šviesoje Valst. Departamentas nubrėš savo laikyseną.

Taikos kongresas posėdžiauja

SOVIETAİ NORI TIKTAI PREKIŲ

Paryžius, VIII. 27. Vakar Paryžiaus Taikos Konferencijoj posėdžiavo Bulgarijos ir Rumunijos Ekonominė Komisija. Daugiausiai ginčų sukėlė Australilijos atst. pasiūlyta klaususė, pagal kurią šios valstybės reparacijas turėtų mokėti užsienio valiuta, kuriai gautų iš eksporto.

Komisijos posėdyje dalyvavęs Molotovas tam griežtai pasipriešino pareiškdamas, kad SSSR niekada su tuo nesutiks. Jis pasiūlė Australijos atstovui atsiimti tą klausulę projektą, nes jis prieštarauja teisėtiems SSSR reikalavimams ir interesams, o, be to, jis pakenktų Taikos Konferencijai.

Tuo klausimu dar kalbėjo Olandijos ir kt. atstovai, tačiau nebuvo prieita vieningos nuomonės.

Politinė Bulgarijos ir Rumunijos kom. buvo svarstytas Baltgudijos SSSR pasiūlymas pripažinti Bulgariją kaip kariavusią prieš Vokietiją val-

JAV laivai plaukia

Roma, VIII. 26. Ansa, pasiremama Ankaros siųstuvu praneša, kad į Smirną atvyko kai kurie JAV karo laivyno vienetai ir prie Turkijos teritorinių vandenų atliks plataus masto manevrus.

Ta pati Ansa iš Gibraltaro praneša, kad ten atvyko dar vienas milžiniškas JAV lėktuvenis, lydimas gausių kitokių vienetų. Šis karo laivyno dalinys iš Gibraltaro plauksias į Neapolį, paskiau į Maltą, o po to prisijungias prie rytinėj viduržemio jūroj JAV laivyno vienetų.

NAUJA BYLA SOVIETŲ S-GOJ

Maskva, VIII. 26. Maskvoj prasidėjo didelė byla prieš žymius sovietų kariškius, turėjusius vadovaujančias vietas Vladivostoko karo apygardoj. Jie vadinami baltagvardiečiais ir kaltinami už veikimą prieš Sovietų S-gą ir bendradarbiavimą su japonais. Visi teisiamieji prisipažino kaltais.

Teisia aukčiausias sovietų karinis teismas.

MELAGINGA BELGRADO PROPAGANDA

Triestė, VIII. 26. Vyr. sąjung. kariuom. vadas Viduržemio jūros sektoriuje gen. Morganas šiandien paskelbė komunikatą, kuriame sakoma, kad Belgrado radijo siųstuvu skelbiamos žinios apie naujus JAV lėktuvų Jugoslavijos teritorijos suverenumą pažeidimus yra melagingos, neatsakingos ir tendencingos. Sąj. kariuom. vadovybė rūpinasi, kad nė vienas jų lėktuvas nepersikristų Jugoslavijos teritorijos.

stybė. Tačiau tas pasiūlymas 9 balsais prieš 4 buvo atmetas (prieš balsavo visi 4 dieji).

ITALIJA — SAJUNGINĖ VALSTYBĖ

Paryžius, VIII. 26. Šiandien posėdžiavo Italijos politinė komisija, kūrėje ilgas debatus sukėlė Olandijos pasiūlyta klausulė taikos sutarty su Italija. Pagal tą klausulę Italija pripažįstama kariavusi prieš Vokietiją valstybė. Galop tas pasiūlymas buvo priimtas vienu balsu be Jugoslavijos, kuri balsavo prieš.

Be to, posėdžiavo Italijos ekonom. komisija, reparacijų pakomisija, Bulgarijos polit. komisija ir kt.

ATSAUKTAS SSSR AMBASADORIUS LONDONE

Londonas, VIII. 26. Sovietų S-gos ambasadorius Londone Gusievas atšaukiamas ir jis skiriamas SSR užs. reik. mjos vice ministru, vietoj atleistojo Látvinovo.

Ged. Galvanauskas

KARO GRĖSMĖ

NETIKRA TAIKA

Versalio taikos sutartis buvo kritikuojama. Iš tikrųjų ji turėjo daugelį silpnųjų. Bet anuomet, palyginti, greitai buvo paruoštas pagrindas ateitai tvarkyti. Dėl sutarties vykdymo kai kurios galybės rungtyniavo, bet esminiais klausimais sutarė. Didieji dėsnių pradžioje buvo vykdomi su visu atsidėjimu ir net naiviai. Bet tai truko neilgai. Ateina politinio balansavimo metas. Atkiros galybės — „havenots“ — bedaliai pradeda agresyvią politiką. Tautų Sąjunga nuo Vilniaus užgrobito idėjškai pasiviro. Jos ginklas — pusiausviros politika ir Versalio palikimo globojimas buvo nepajėgūs taikai išlaikyti. Ši Sąjunga, kaip ir ankstesnės, neturėdama sankcinės vykdymo galios, pamažu ruošė sau kapą.

Tarp milijonų kapų, antrą kartą kontinentaliniam karui pasibaigus, supiltas kapas ir Tautų Sąjungai. Sukuriama nauja tarptautinė organizacija — UN. Koks didžiulis skirtumas tarp šios ir buvusios! Ji tampa nepajėgi pačioje pradžioje, nes įvedamas veto pradys, kadaise pražudęs Lenkijos karalystę. Veto — draudžiu — sako, kad UN dalyviai vieni kitais nepasitiki. Taikos pagrindinės sąlygos — pasitikėjimo pasigendama nuo pirmosios paliaubų dienos.

UN gyvena idėjinę krizę. Atlantic Charter — tolumo idealo svajonė, nusiųdžiama į karą lauzą. Ją pakeičia brutalus rungtyniavimas tarp Sovietų, pasaulinę taiką sprogdinančių ir anglosaksų, kurie jiems priešinasi.

Negyva gimusi tarptautinė organizacija neturi vykdymo galios neklaužadoms sudrausti. Viduje ji yra silpna, nes čia susitelkę įvairaus ideologinio plauko atstovai — demokratai ir autokratai, kurie atstovauja prieštaryboms.

Ši „kompromisinė taika“ yra tik paliaubos. UN organizacija užspringo pirmąją dieną. Saugumo Taryba nepajėgė išspręsti nė vieno klausimo. Galybių „slapti“ pasitarimai neatnešė nieko naujo. Taria-moji taikos konferencija pražuvo smulkmenose. Paryžiuje vykstanti tragikomedija, keturių galybių režisuojama, virto farsu. Anglosaksų ir Sovietų atstovai veda pedantišką kovą dėl nesvarbių klausimų. Esminių klausimų jie neličia, nes iš „slaptų“ pasitarimų žino, kad jais nesusitars. Ir šio cirkus karuselė turės kartą sustoti, nes už jo sienų pasaulis pergyvena vis didėjantį nerimą ir neramumus. O tai rodo, kad dabartiniai taikos kūrėjai, pamiršę pažadėtus Atlan-

to nuostatus, nepajėgia tikros taikos įgyvendinti.

SOVIETŲ TIKSLAI

Po ano karo Vokietija, greitai atsikrėčiusi Versalio sutarties uždėtos naštos, politinėmis priemonėmis stengėsi sulaužyti galybių sukurtoji lanką. Apsiginklavimo kalvę pradėtas darbas baigėsi neišvengiamu karu, kurio tikslas buvo sulaužyti tą lanką ir sukurti milžinišką savo galybę. Tame tarpsnyje randame Miuncheno krizę, kuri šlandienyktėje perspektyvoje yra tik laiko žaismas.

Panašioje būklėje dabar yra atsidiure Sovietai. Šis milžinas dabar veda veržlią politiką. Tas veržlumas lemia jų vidaus politiką, ideologinę taktiką ir karinę strategiją. Jie siekia užimti atitinkamas porcijas ir jas ginti. Kito kelio Sovietai neturi, nes pradėję trauktis, nežinia kur turėtų sustoti.

Ir tikrai nuo karo pabaigos Sovietai visur gerokai pasistūmėjo. Rusija niekuomet nebuvo taip toli pažengusi Kinijoje, kurioje dabar verda karas. Sovietų įtaka didėja Indonezijoje ir Indijoje. Mažoje Azijoje — Irane, Irake, Sirijoje Libane ir Palestinoje — laukia neramumai. Turkija greinama siekimu prasiveržti pro Dardanelus. Triestas tebėra nepabaigiamų ginčų objektas, nes jis yra svarbus strateginis mazgas. Vakarų Vokietijoje ir visoje Vakarinėje Europoje kurstoma ugnis. Komunistų partijos, nors

jos kad ir turi laikinus skirtingus tikslus, visur tarnauja vienam tikslui — kurstyti neramumus, kurie išliepsnoja čia vienur, čia kitur. Maskvos tikslas juos kuo labiausiai išplėsti, padaryti kontinentalinį, jei ne pasaulinį gaisrą.

Tautiniai sąjūdžiai — azerbaidžaniečių, kurdų, vokiečių savos valstybės atkūrimo siekimas — panaudojami Maskvos tikslams.

Pravoslaviskas, musulmoniskas tikiybinis sąjūdis yra Kremliaus remiamas, jei tik jis jam patarnauja. Šios ir eilės kitų priemonių, kurių tarpe penktoji kolona, pakaitomis naudojamos sava įtakai plėsti ir kovoti prieš anglosaksų įtaką.

DIDĖJANTIS ĮTEMPIMAS

Taikos konferencijai posėdžiaujant pasipila anglosaksų notos — Maskvai, Varšuvai, Belgradui. Anglosaksai vienu metu pradėjo kovoti prieš sovietų veržlą. Kai Sovietai išgeidžia Dardanelų, t.y. Turkijos, Graikijos ir viešpatavimo Viduržemio jūros rytinėje; John Bull ir Onclė Sam taria griežtą n.e. Jugoslavai Venecijoje Julijoje apšaudo britus, nušauna du amerikonių lėktuvus. Vašingtonas siunčia ultimatumą, kuri Tito formaliai patenkina, o iš tikrųjų ruošiasi vesti tolimesnį kurstymą. Kova dėl Triesto eina toliau ir ne tik taikos konferencijoje žodžiais, bet ir ginklais.

Stalinas paskutinėje savo kalboje nurodė, kad negalima nė minutės užsimiršti, nes tarptautinė reakcija ruošia naują karą. Jis užtikrina, kad Sovietai negalės sustiprinti raudonąją armiją.

Anglosaksų kariuomenė permetama iš Amerikos į Europą. Generalinai štabai tariasi. Karo laivynai demonstruoja Viduržemio jūroje.

Oficialių asmenų nedraugiški pareiškimai palydimi nuolatinio choro per radiją ir spaudą ir daiktai vadinami tikrais vardais. Šiandieninė būklė — tai visuotinis netikrumas. Jis kyla ne iš atsitiktinių reiškinų, bet iš dabarties, pasaulinės politikos konjunktūros, iš dviejų galybių rungtyniavimo, kuris negali būti išspręstas diplomatinėmis priemonėmis. Tat gražai apibūdina „New York Herald Tribune“: „Santarvininkai ir Sovietai sėdi už taikos stalo ir tuo pat metu veda ne tik politinį, bet ir civilinį karą. Mes esame pasiruošę Sovietus vadinti draugais ar priešiniais. Tad leidžiame jiems pasirinkti. Bet toliau mes negalime sutikti, kad jie tuo pačiu metu dėtus draugais ir priešiniais“.

Visai tikra, kad buvę draugai šlandien jau yra nesutaukomi priešinai. Marzas čia vienur, čia kitur jau drebiną žemę. Dar žingsnis, ir jis gali sukurti visuotinį gaisrą.

Gen. Anderso kariai D. Britanijoje

„News Chronicle“ praneša, kad gen. Anderso kariai nemano grįžti į Lenkiją. Dabartinis metu jų yra D. Britanijoje apie 70.000. Iki lapkričio mėn. atves dar 40.000. Į dabartinę Lenkiją išvyko labai mažas skaičius karių. Tuo reikala vyksta pasikeitimas notomis tarp D. Britanijos ir Lenkijos.

NUO BERLYNO IKI ŠVABIJOS

Atvykęs šiais laikais iš Berlyno į vakarus jautiesi lyg iš kito pasaulio atsiradęs. Į tave žiūri, lyg į retą sutvėrimą, o jau kokių klausimų stato! Pabandyti į keltą atsakyti.

AR DAUG LIETUVIŲ LIKO BERLYNE?

Sunku tiksliai atsakyti. Kai karas pasibaigė, kiekvienas Berlyne likęs lietuvis manė išlikęs tik jis vienas. Paskiau pasirodė, kad vis dėlto būta dar šimtais. Gyveno jie įvairiose miesto sektoriuose, ir vėliau išvyko vienokia ar kitokia kryptimi, iš dalies savo noru, iš dalies ne. Bet jų vieton atsirado Berlyne vis naujų ir naujų tautiečių, taip kad ir šlandien bendras skaičius viršija tur būt šimtą. Vien tik UNRRA pereinamajame lageryje Zehlendorfe (Berlyno priemiestyje) amerikiečių sektoriuje) man išvykstant buvo apie 40 lietuvių. Mieste tokių tautiečių, kurių pavardės yra žinomos, irgi kelios dešimtys, o tokių, apie kuriuos tiksliai

nežinoma, bus dar daugiau. Tiksliai apie tautiečius sužinoti, juos suregistruoti ar panašiai, dėl tam tikrų priežasčių nėra jokio galimumo.

YRA LIETUVIŲ KOMITETAS?

Nėra ir negali būti. Smulkesnio paaiškinimo, manau, nereikia. Buv. Lietuvių Sąjungos namai Kanto gatvė 141 yra išlikę, tik viena granata namus nežymiai lietė. Buv. Sąjungos patalpos svetimtaučiai gyvena. Buv. sąjungos reikalų vedėjos Oželienės su vyru Dr. O. nuo pereinamųjų nebėra Berlyne. Kur dabar — nežinoma.

KAS TA BERLYNO UNRRA?

UNRRA pereinamoji stovykla Berlyne-Zehlendorfe pradėjo veikti jau pereinamųjų rugpjūčio mėnesi, bet pirmoje eilėje vakarų kraštų išblaškytiesiems: prancūzams, olandams, šveicarams ir pan. Pabaltiečių į ją pateko iš pra-

džių tik vienas antras per didelį vargą, o ir vėliau pabaltiečiams pralsti pro tos stovyklos vartus ir gauti UNRRA globą buvo ir yra labai sunku, taip pat patekti ir į UNRRA transportus į vakarus. Daugelis tautiečių užtat ieškojo ir rado kitų kelių išlikti iš užburto Berlyno miesto. Tiems, kas yra UNRRA stovykloje, gyvenimas iki šiol buvo neblogas. Kiekvienos tautybės grupės DP turi išsiriškę savo patikėtinius, kurie palaiko ryšį su administracija. Keletas lietuvių dirba pačiame administraciniame aparate, yra ir lietuvių policininkai ir kitų pareigūnai. Stovyklos laikraštėlyje, kuris retkarčiais išleina įvairiomis kalbomis, būna straipsnelių ir lietuvių kalba. Kai kuriais sekmadmeniais stovyklos pamaldų salėje vyksta lietuviškos pamaldos (tėvo Kippo ir kt.). Šiaip jau lietuviai DP lanko ir atitinkamos tikybos bažnyčias mieste. Pasirūpinata ir vaikučiai į mokyklas leisti. Dideliu dekingumu susilaukta iš vakarų keletas vadovėlių. Mano išvykimo die-

NAUJI LEIDINIAI

Henrikas Nagys „EILĖRAŠČIAI“, 1946. Nei leidėjas, nei išleidimo vieta, nei kaina šio neįprasto formato rotatoriumi atspausdo 78 psl. eilėraščių rinkinio nepažymėta. Rinkinyje yra apie 60 eilėraščių, parašytų 1939–46 m. laikotarpyje. Gaila, kad vieno stipresniųjų mūsų jaunųjų poetų pirmasis kūrybos rinkinys pasirodė tik tokiaame pavaldė, tačiau, žinant dabartines sąlygas, ir tai geriau negu nieko.

PĖDSAKAI, lietuvių kultūros ir visuomenės žurnalas, Nr. 1, Fulda, 1946 — rugpiūtis. Redaktorius — Stasius Būdavas, atsak. redaktorius — A. Vilainis, leidėjas — „Mūsų Viltis“. 64 psl., kaina RM 5.—, tiražas 1500 egz. Žurnale prof. Vael. Biržiškos, Dr. J. Kantarimo, Dr. J. Ballo, Alf. Sešplaukio ir Pr. Razmino straipsniai, J. Augustaitytės-Vaičiūnienės, S. Santvaro, Myk. Vaitkaus, J. Mikuckio ir kt. eilėraščiai, „Žmonės ir darbai“ skyrius (rašoma apie M. Jankų, lietuvių kunigų tremtinių suvažiavimą, Wiesbadeno tautinį ansamblį, Augsburgio drama ir kt.), smulkioji kronika ir redakcijos žodis.

Jonas ir Adolfas Mekai „TRYŠ BROLIAI IR KITAS PASAKOS“. Leidykla „Giedra“, Wiesbaden, 1946. 40 psl., kaina nepažymėta. Tiražas 1500+200. Tai simpatiškas pasakų rinkinėlis vaikams, iliustruotas V. Adamkevičiaus spalvuotais piešiniais. Didesnės knygelės puse užima liaudies pasakų motyvais parašytas trijų paveikslų su prologu

nomis buvo ruošiamasi mažai pabaltiečių parodėlei.

KAIP SU LIETUVIŠKU SPAUSDINTU ŽODŽIU?

Kai atėjo pirmieji lietuviški laikraščiai iš Vakarų, i juos buvo žiūrima kaip į reiškinį iš kito pasaulio. Laikraščių numeriai ejo per rankų rankas ir buvo perskaitomi iki paskutinės eilutės, iki sudilo. Kad Vakaruose einančių lietuviškų laikraščių ir žurnalų redaktoriai ir bendradarbiai žinotų, kaip ten visa labai idealizuojama, branginama, kas čia rašoma! Šiaip jau Berlyne spaudos vokiečių kalba labai apstu, kasdien gali pirkti po tuziną dienraščių ir dešimtimis kitokių leidinių, leidžiamų amerikiečių, anglų, prancūzų ir sovietų sektoriuose, bet apie Lietuvą ir lietuvių juose žinių bemaž nebūna.

DĖL KO NIEKO APIE POLITIKĄ?

Dar būnant Berlyne kartais būdavo klausiamas, dėl ko Vakaruose einantiems lietuviškiems laikraščiams rašau

SEEDORFO BARAKU DIDMIESTYJE

LAIŠKAS IŠ DIDŽIOSIOS LIETUVIŲ STOVYKLOS ANGLŲ ZONOJE

Ant kalno didelis barakynas. Galima sakyti, didelis miestas, išsiplėtęs 114 ha su 200 gyvenamųjų barakų. O kiek dar patalpų vadina „visuomeniniams reikalingiems“: virtuvių, bažnyčių, salių ir kt. Kai maždaug prieš pusmetį čia jau trečiu ar ketint kart rašiojė savo ryšulėlius, atsiėmė juos sustoję ties tais barakėliais, jie mums atrodė baisiai nesveitingi. Tačiau dabar jau susigyvenome kaip namie; beregint įėjome į vagoną ir visose mūsų organizacinio ir kultūrinio darbo šakose.

Susiję žmonijai iš įvairių buvusiujų nedidelių į vieną didžiulę stovyklą davė nemažai teigiamų pusių visokiame darbe, įnešdamos daugiau dinamizmo. Iš kitos stovyklos atvykusiojo žinomo kalbininko ir pedagogo Petro Būtėno iniciatyva susidarė sa-

vaidinimėlis „Trys broliai“. Pasakos savo turiniu labai paprastos, nesudėtingos ir užtai suprantamos pačio jautiausiojo amžiaus vaikams, tačiau ir paaugusieji su malonumu skaitys šį leidinėlį.

Algirdas Gustaitis „TARP ŠVEICARIJOS IR DANIJOS“. „Spektorius“ leidinys, Gunzenhausen, 1946. 96 psl., kaina RM 5.—. Viršelis dail. K. Jersko. Tiražas 3000 egz., geresnė popieriuje 50 egz. Tekste 15 iliustracijų ir žemėlapis. Tai kėlionės po dabartinę Vak. Vokietiją išpūdziai.

votiškas kultūrinis judėjimas. Štai stovykloje pradėjo veikti Mokytojų Kursai, kurių tikslas paruošti pradžios mokyklos mokytojų. Susirinko 40 kursininkų, iš kurių 18 atvyko net iš kaimyninių stovyklų. P. Būtėnas, jau Flensburge pradėjęs redaguoti kultūros žurnalą „Žingsnius“, vietos spaudos darbuotojų ir liet. vadovybės remiamas, ruošia naują laidą. P. Būtėnui pirmuoju smuiku grojant, ruošiamasi ir lietuvių tautodailės ir spaudos bei istorijos parodai su šiais skyriais: liaudies tautodailės, senesniosios ir šių dienų spaudos, lietuvių tautos anų laikų ir šių dienų istorijos. Tas pats P. Būtėnas atliekamu laiku nuo darbo gimnazijoje stovyklos gyventojams skaito paskaitų ciklą apie lietuvių kalbos priegaidės ir kirčio mokslą. Kaip paskaitininkas stovykloje garsus gen. T. Daukantas, paskutinių laikų gvildenas Lietuvos Rytų klausimą.

Menas stovykloje kaskart žengia stipresnius žingsnius. „Aušrinės“ choras, atvežtas montgomeriečių, naujai papildytas šioje stovykloje, vadovaujamas dirigento Mykolų Liuberskio, seedorfiečių duona ir druska. Jį visur girdėsi: ir didžiojoje stovyklos salėje per koncertą, ir giedant bažnytinės giesmės, atliekant įvairias tikiybines apeigas — laidojant ar tuokiant.

„Aušrinei“ talkininkauja solistas P. Stašys (baritonas). Ligi šiolei nuolatos chorui

talkininkavusi ir daugeliu atvejų savo miela daina ramynusi ir guodusi tautiečius Viliaus operos solistė Juzė Augaitytė prieš porą savaitių laikinai išvyko dirbti Detmoldo besikuriančioje lietuviškoje operoje. Ji, ilgesnį laiką gyvendama stovykloje, savo dainomis su gyventojais taip suartėjo, kad sunkiai buvo sutikta su jos išvykimu. Tačiau seedorfiečiai didžiulio josi, kad ir jų stovykla gali įnešti savo indėlį į lietuviškosios operos darbą, patatydama vieną iš jo šulų.

Vaidybos mėnė neseniai įmintą tikran kėlin. Po nekokiu pasisekimu praėjusios „dramos“ apie senovės lietuvių kunigaikštystę, ilgokai padirbėjus, pagaliau parodyta, ko galima pasiekti kruopštaus darbo dėka. Bendrai dirbdamas meno mėgėjų būrelis su šokėjų grupe ir gimnazijos chorą, vadovaujant režisieriui J. Petkūnui, paruošė didingą A. Tarasovo „Rūtų šalies pasakos“ pastatymą. Tiesa, ji turiniu taikoma vaikams, bet ir suaugusieji ją žiūri su dideliu malonumu.

Menas nukelia prie Dievo. Tai, nepamirškime ir dvasinių reikalų. Stovykloje yra net keletas lietuvių kunigų. Parapiją tvarko lietuvių dvasinės vadovybės stovyklai paskirtasis klebonas kun. Ceponis. Dešimtį dienų užtrukusias misijas vyrams ir moterims tik ką pravedė misionierius Tėvas Bružikas, o štai rugpiučio 15 d. stovyklos tikinčiuosius sujungia dar vienas religinis įvykis: ištrėmėme baigęs studijas ir priėmęs kunigo šventimus vienuolis pranciškonas K. J. Butkevičius Seedorfo stovykloje laikė primicijas. Bažnyčios Komitetas šią šventę pravedė gražia organizacija. Primicijos buvo aukojamos už Lietuvą ir už seedorfiečius.

Maisto klausimas aktualus labai, nes nuo to pareina nuotaka stovykloje ir darbingumas, tačiau maistas kasdien mažėja, ir tai veda visus į susirūpinimą. Didelį patarnavimą stovyklos bendruomenei teikia neseniai įsikūręs kooperatyvas, kuris gyventojus aprūpina daržovėmis, vaisiais ir kitomis kasdienio vartojimo reikmenimis. Ypač vaisių paskutinėmis dienomis pavykė tiek gauti, kad dabar seedorfiečiai jaučiasi šiuo atžvilgiu neblogiau už Pietų Vokietijoje gyvenančius savo tautiečius, kuriems dabar, vieningai kartą, nepavydi gyvendami čia, tarp Hamburgo ir Bremeno, kur tris kartus per dieną lyja ir pučia jūros vėjas.

Viktoras Girlanda.

S. Narkėliūnaitė.

iš Berlyno tik nepolitiniai rašiniai, dėlko nieko apie gerokai įdomius politikos klausimus? Atsakau: esant parako statinėje, nepatogu degtukais žaisti.

KAIP GYVENA LIETUVIAI PAČIAME BERLYNO MIESTE?

Privačiai gyvenantieji lietuviai, jei ne repatrijantai su vokiškais pasais, gyvena svetimų šalių teisėmis, kurios betgi jokių ypatingų privilegijų neteikia, gyvena tik iš vokiškų kortelių. Išduodant naujus asmens liudijimus buv. Lietuvos piliečiams pilietybė buvo žymima: „ungeklaert-Litauen“ (neišaiškinta-Lietuvos). Apisgyvenimo leidimai buvo duodami keliems mėnesiams, be ypatingų sunkumų, tik pastarais laikais yra buvę atsitikimų, kad „pilietybei išaiškinti“ pabaltiečių vienas kitas policijos prezidiumo yra buvęs pasiūstas į rusų konsulatą. Pereitais metais būta dažnų „raginimų“ grįžti į tėvynę, bet kiek pabaltiečių savo noru „grįžimo teise“ pasinaudojo, iki šiandien jokios statisti-

kos nėra. Kurie išvyko, apie tuos jokių žinių daugiau, negu kitose Vokietijos apygardose, nėra.

KOKS SUSISIEKIMAS TARP ATSKIRŲ SEKTORIŲ?

Susisiekimas visais tramvajais ir traukiniais tarp atskirų Berlyno zonų yra laisvas ir be leidimų. Gali sėsti į tramvajų, ar Uar S-geležinkelį ir vykti iš amerikiečių sektoriaus į anglų, į sovietų ar prancūzų sektorių, žinoma, vis savo asmeniškai atsakomybė. Retkarčiais būna kai kur dokumentų kontrolė. Prie sektorių ribų abipusiai didelės lentos su užrašais: „Dėmesio, dėmesio! Čia baigiasi US sektorius!“ ar panašiai. Žiūrint kuriame sektoriuje, tos okupacinės policijos patruliai vaiksčioja arba važinėja. Turint galvoje, kad tai trijų milijonų gyventojų miestas, ir dar keturių galybių valdomas, Berlyne palyginamai mažai būna incidentų. Berlynas tai antras Sanchojas. Bet apie kai kurias jo įdomybes dar kitą kartą.

KRONIKA

DIDYSIS NUERTINGENOS SKAUTŲ LAUZAS

Nuertingenas. „Gedimino Pilies“ vietininkijos skautai, stovyklauja Jungborne (4 km nuo Nuertingeno), rugpiūčio 25 d. suruošė didįjį laužą. Atvyko labai daug svečių iš apylinkės kolonijų, o skautų ir iš toliau, kurių tarpe buvo prancūzų, estų, ukrainiečių ir lenkų. Laužo programoje pasirodė ir svečiai. Į stovyklą buvo atvykęs ir UNRRA Team 513 vicedir. Singer ir kiti pareigūnai.

SUSIORGANIZAVO PABALTIEČIAI FILATELISTAI

Augsburgas. Rugpiūčio 17–18 d.d. Augsburgio pabaltiečių DP stovykloje įvyko Pabaltijo tautų filatelistų suvažiavimas. Suvažiavimo metu, aptarus filatelistų veikimo ir organizacinius reikalus, buvo įsteigta Vokietijoje gyvenančių lietuvių, latvių ir estų filatelistų sąjunga „Baltija“.

STEIGIAMA ŽEMĖS ŪKIO MOKYKLA

Kempenas. Žemės Ūkio Darbuotojų Draugija, susitarusi su kolonijos komitetu, Kemptene steigia žemės ūkio mokyklą. Numatoma, kad mokslas užtruks vienerius metus. Mokyklą rengs kvalifikuotus sodininkystės, žemdirbystės ir gyvulininkystės darbininkus. Mokyklon priimami vyrai ir moterys 16–20 metų amžiaus, baigę pradinę mokyklą. Atsižvelgiant į patalpy, ir kt. trūkumus, mokyklon priimamas labai ribotas mokinių skaičius.

ATVYKO LIETUVIAI IS NORVEGIJOS

Luebeckas. Iš vienos Norvegijos ligoninės į Luebecko pereinamąjį lagerį Poeppendorfe neseniai atgabenti trys lietuviai: Kazlauskas Jurgis, gim. 1918. 5. 20 Lygumuose, Orakauskas Edvardas, gim. 1926. 6. 30, iš Vyžuonų ir Vaišvilas Erikas, gim. 1928. 5. 20, iš Silutės valsč. Skirvelių k. Jie laukia atvykstant giminių jų pasiimti. Tuo reikalu būtinas turėti UNRRA sutikimas.

RADIJO TRANSLIACIJOS LIETUVIŲ KALBA

Vatikano radio stotis bangomis 50,27 ir 48,47 kas dvi savaitės transliuoja programą lietuvių kalba. Jų metu patiekiamos žinios iš viso pasaulio, daugiau liėiančios katalikų gyvenimą. Paskutinėje transliacijoje, be kita ko, buvo pranešta apie JAV gyvenantį lietuvių gyd. Antaną Ragauską, kuris, žmonai mirus, ėmėsi teologijos studijų ir neseniai buvo išvestas į kunigus. Arčiausia Vatikano radijo lietuvių k. transliacija bus rugpiūčio 31 d. 20.45 val. anksčiau sakytomis bangomis.

SOLISTAI KONCERTUOJA KIRCHHEIME

S. m. rugpiūčio 23 d. Kirchheim-Teck, Fuchsen salėje, įvyko lietuvių menininkų: pianistės Julijos Rajauskaitės, smuikininko Prano Matiuoko ir solisto Stasio Baranausko koncertas. Šie lietuviai menininkai davė puikų, aukšto meninio lygio koncertą.

Pianistė Julija Rajauskaitė atliko F. Chopin — Sherzo b-mol ir Nocturne Fis-dur ir F. Liszt — Vengrų rapsodiją 12, Nocturne Nr. 3 ir La Campanella (Varpelis).

Šie žymių pianistų virtuozų kūriniai reikalauja ypatingos technikos ir lengvumo.

Chopin Sherzo b-mol buvo atliktas su stipriu pakilimu ir muzikiniu jautrumu. Nocturne Fis-dur praskambėjo svajingai ir švelniai, duodamas pajusti visą jo romantiską grožį. Puikią techniką pianistė parodė F. Liszt — Vengrų rapsodijoje 12 ir La Campanella (Varpelyje). Šie abu kūriniai išskėlė pianistės Julijos Rajauskaitės blizgančią techniką ir gražų toną. F. Liszt Nocturne Nr. 3 buvo atliktas nuotaikingai.

Smuikininkas Pranas Matiuokas atliko: E. Grieg. Sonata in c-moll, op. 45 (Allegro molto ed appassionato, Allegretto espressivo alla Romanza ir Allegro animato), Maria Th. v. Paradis — Sicilianne ir Sarasate — Andalūzijos romansą. P. Matiuokas, gabus smuikininkas, muzikalia ir švaria intencija išpildė aukščiau minėtus kūrinius. Tik gal pagedaunte didesnio laisvumo ir platesnio tono. Bisui smuikininkas P. Matiuokas pagrojo Hubay Smuikadirbis iš Cremonos.

Solistas Stasys Baranauskas turi gražų dramatinį tenorą: puikią medžiagą ir platų diapazoną. Jo programoje: A. Kačanausko — Kur prapuolė.

G. Puccini — arija iš operos Tosca, F. Chopin — Ruduo ir R. Leoncavallo — arija iš operos „Pajacai“.

Sis dar jaunas, bet gabus dainininkas paliko gražų įspūdį gausiai susirinkusiai publikai, tik norėtusi daugiau kantilenos. Bisui Solistas St. Baranauskas padainavo S. Simkaus — Ol, greičiau, greičiau ir G. Puccini — II arija iš operos „Tosca“.

Solistams sklandžiai akompanavo solistė Julija Rajauskaitė. Solistai buvo apdovanojami gėlėmis.

Koncerte atsilankė Popiežiaus legatas kan. Kapocius, UNRRA atstovai, latvių bei vokiečių publikos ir gausus lietuvių visuomenės būrys.

V. D.

4.783 MIRTIES SPRENDIMAI PRANCŪZIJOJE

Viename prancūzų Konstituantos posėdyje teisingumo ministeris paskelbė duomenis, liečiančius specialiuju teismu veiklą prieš karo nusikaltėlius, vadinamus kolaborantus. Nuo Prancūzijos išlaisvinimo, iki 1946 m. rugpiūčio 1 d. specialieji teismai peržiūrėjo iš viso 125.000 bylų. „Bylos nepalietė tik didžiųjų išdavikų, bet sykiu ir bailių bei kvailių“ — kalbėjo ministeris.

Specialūs teismai 4.783 asmenis nubaudė mirties bausme, 1796 asmenis nubaudė sunkių darbų bausmė iki gyvos galvos, 1820 asmenis kalėjimu iki gyvos galvos, 17.193 asmenis kalėti įvairiais terminais, 40.996 asmenims atimtos piliečio teisės, 6.780 asmenų buvo išteisinti ir 41.000 bylų buvo numarinta jų nesvarsčius.

Nuteistieji buvo padavę iš viso 33.000 malonės prašymų, kurių buvo patenkinta 6.000.

Gyvenimas Schweinfurto stovykloje

Schweinfurtas. Pastaraisiais mėnesiais Schweinfurto lietuvių stovykla iš pagrindų persitvarkė. Lenkams išsikėlus, atvyko naujų lietuvių, ir tuo būdu susidarė nemaža kolonija. Padaugėjus gyventojų skaičiui, jų pastangomis stovyklos išorė kasdien keičiasi, gražėja. Apgrautame rajone darbščios lietuvių tremtinių rankos atkūrė jaukias aikšteles su miniatiūrine Gedimino piliimi, stiklo ir plytelių mozaikomis — vytimi. Trijų Kryžių kalnu, Geležiniu Vilku. Viskas atlikta gražiai, skoningai ir primena mūsų tėvynės kampelį. Aikštelės pakraščiuose įtaisyti suolėliai poilsiui.

Mažiesiems stovyklos gyventojams įruošta atskira aikštelė su smėlio dėžėmis ir sūpynėmis. Čia mažieji saulės atokaitoje stato smėlio pilis, žaidžia.

Šalia kitų stovyklos darbų vyksta ir statyba. Šiuo metu statomos dirbtuvės ir būsimajai progimnazijai patalpos. Darbus vykdo patys tremtiniai lietuviai.

Stovyklos gyventojų patogumui rajone įrengti garsiaikalbiai, per kuriuos kasdien transliuojamos naujausios žinios, pranešimai ir kt.

Sportininkai įsirengė patogią krepšinio aikštelę. Šio mėn. 31 — rugsėjo 1 d.d. Schweinfurto lietuvių stovykloje įvyksta sporto šventė, kurioje dalyvaus septynių stovyklų daugiau kaip 100 sportininkų. Šiai šventei schweinfurtiečiai atsidėję ruošiasi.

Šiaip Schweinfurto lietuviai savo kukliame kampelyje jaučiasi jaukiai, o jų jaukumą jie sukūrė savomis rankomis.

J. Jnšs.

SPORTAS

PLAUKYMO RUNGTYNĖS KEMPTENE

Kempenas. Rugpiūčio 17 d. Kemptene įvyko draugiškos plaukymo rungtynės tarp lietuvių ir lenkų. Laimėtojai išėjo lietuviai 15:12 santykiu. Techninės rungtynių pasekmės: 100 m laisvu stiliumi — 1. Hard (lenkas) 1:17,2; 2. Andrusis III 1:34,8; 3. Šlepetys 1:36,8; 100 m krūtine — 1. Bedarfas 1:35,4; 2. Swerkowski (lenkas) 1:41,0; 100 m nugara — 1. Hard (lenkas) 1:42,0; 2. Sekanas 1:47,8; 3. Bedarfas 1:49,2. Estafetė 4x50 m — 1. Ringys, Šlepetys, Parnavas ir Andrusis 2:42,6; 2. Zawadski, Podgursky, Swerkowski ir Hard (lenkai) 2:55,8. Be to, programoje buvo ir jaunių šios varžybos be konkurencijos: 50 m — 1. Eidėnas 42,8; 2. V. Gedgaudas 43,8; 3. Muliolis 45,0; 4. Ingelevičius. Estafetė 4x50 m: V. Gedgaudas, Muliolis, Ingelevičius ir Eidėnas 3:03,8. Varžyboms vadovavo inž. J. Riauba. (DN)

Kempenas. YMCA pradėjo Bavarijoje esančių DP stovyklų tinklinio pirmenybes, kuriose dalyvauja visa eilė tinklinio komandų. Kemptene pirmąjį susitikimą tarp lietuvių GSK ir latvių III laimėjo GSK 2:0 (15:1, 15:2).

SPORTAS SEEDORFOS STOVYKLOJE

Seedorfas. Hamburgo lietuvių studentai rugpiūčio 18 d. svečiavosi Seedorfo lietuvių stovykloje ir ta proga sužaidė futbolo ir krepšinio rungtynes. Futbolo gana aukštu rezultatu 8:2 (2:1) laimėjo Seedorfo lietuvių komanda, tačiau krepšinyje pergalę išsinešė studentai rezultatu 41:35.

PABALTIO SPORTO ŠVENTĖ AUGSBURGE

Augsburgas. Rugsėjo 20–22 d.d. Augsburgėje ruošiamą Pabaltijo tautų sporto šventę. Programoje: lengvoji atletika, futbolas, krepšinis, tinklinis, boksas.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Koligija. Ats. red. Alb. Valentinas. - Prenumerata 1 mėn. - RM 6.-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/F. Administracija: Kirchheim-Teck, Kribenstr. 18. - Ein-s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Oswalds Buchdr., Kirchheim-Teck.